

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ
____.____.2021

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
ПРИ КОНКУРЕНЦІЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ»**

Статус дисципліни: вибіркова
Рівень вищої освіти: другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти: магістр
Галузь знань: 08 «Право»
Спеціальність: 081 «Право»
Освітня програма: «Право»
Форми здобуття вищої освіти: денна
Мова навчання: українська
Форма підсумкового контролю: залік

Київ – 2021 рік

Розробник:

Вадим ЧАБАНЮК, доцент кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Рецензенти:

Віталій КУЗНЕЦОВ, доктор юридичних наук, професор, професор спеціальної кафедри № 2 Інституту Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса

Вадим ПЯСКОВСЬКИЙ, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ України

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ
____.____ 2021 року, протокол № __

Завідувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ
майор поліції

Олена МАТЮШЕНКО

Схвалено науково-методичною радою
Національної академії внутрішніх справ
____.____ 2021 року, протокол № __

Голова науково-методичної ради _____ **Станіслав ГУСАРЄВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ____).

протокол засідання кафедри
від ____.____ 20__ № ____
Завідувач кафедри

Олена МАТЮШЕНКО

протокол науково-методичної ради
від ____.____ 20__ № ____
Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ____).

протокол засідання кафедри
від ____.____ 20__ № ____
Завідувач кафедри

Олена МАТЮШЕНКО

протокол науково-методичної ради
від ____.____ 20__ № ____
Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ____).

протокол засідання кафедри
від ____.____ 20__ № ____
Завідувач кафедри

Олена МАТЮШЕНКО

протокол науково-методичної ради
від ____.____ 20__ № ____
Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами
(Додаток ____).

протокол засідання кафедри
від ____.____ 20__ № ____
Завідувач кафедри

Олена МАТЮШЕНКО

протокол науково-методичної ради
від ____.____ 20__ № ____
Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Програму навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми «магістр» спеціальності: 081 «Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес професійної підготовки здобувачів вищої освіти в закладах вищої освіти, формування навичок правильної кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм.

Пререквізити (Prerequisite): Навчальна дисципліна «Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм» знаходиться у тісному зв'язку з іншими юридичними дисциплінами.

Забезпечуючі дисципліни: «Правозастосування», «Актуальні проблеми кримінального права», «Актуальні питання кримінального процесуального права», «Теорія кваліфікації кримінальних правопорушень», «Кваліфікація адміністративних правопорушень», «Юридична компаративістика».

Постреквізити (Postreguisite): Навчальні дисципліни для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобувають після завершення вивчення навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм» є «Сучасні аспекти кримінального права та процесу», «Методика розслідування кримінальних правопорушень».

Мета навчальної дисципліни – поглиблене вивчення законодавчих та теоретичних проблем кримінального права; з'ясування спірних питань щодо кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм; вміння тлумачити закон про кримінальну відповідальність та матеріали судової практики; поглиблення навичок відмежування кримінальних правопорушень від суміжних правопорушень.

Завдання навчальної дисципліни – засвоєння здобувачами вищої освіти визначення основних понять конкуренції кримінально-правових норм; удосконалення знань про проблеми реалізації кримінальної відповідальності; відпрацювання навичок самостійного комплексного аналізу окремих складів кримінальних правопорушень, а також вміння визначення конкретних елементів відповідних складів кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм в процесі кваліфікації; відпрацювання навичок та умінь правильного застосування отриманих теоретичних та методичних знань під час вирішення конкретних ситуаційних задач та подальшої кваліфікації суспільно небезпечних діянь при конкуренції кримінально-правових норм; формування у здобувачів вищої освіти науково обґрунтованих знань про закон про кримінальну відповідальність, а також про тенденції розвитку законодавства України; навчання здобувачів вищої освіти правильному орієнтуванню в чинному законодавстві про кримінальну відповідальність та сучасній судовій практиці, набуття вміння застосовувати норми кримінального права при конкуренції кримінально-правових норм; вивчення курсу повинно сприяти вихованню у здобувачів вищої освіти поважного ставлення до закону про кримінальну відповідальність як важливого засобу захисту людини, її прав, свобод і законних інтересів, інтересів суспільства і держави від злочинних

посягань; під час вивчення курсу повинні розкриватися зв'язки «Кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм» з іншими галузями права і юридичними навчальними дисциплінами.

Перелік компетентностей (інтегральні, загальні та фахові) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти.

Інтегральна компетентність: здатність розуміти та аналізувати категоріально-поняттєвий апарат кримінального права.

Загальна компетентність: здобувачів вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни охоплює:

–здатність до засвоєння базових понять навчальної дисципліни, основних правил кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм (ЗК1);

–здатність до аналізу правового регулювання національної системи кваліфікацій у сфері вищої освіти України та проблем розвитку правничої (юридичної) освіти (ЗК2);

–здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК3).

–здатність застосовувати отримані знання в професійній діяльності (ЗК5).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

–здатність до засвоєння сучасних ефективних способів роботи з науковою та навчально-методичною літературою (СК1);

–здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування (СК10).

–здатність реалізовувати навички самостійного вирішення проблем кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм у професійній діяльності (СК11).

Програмні результати навчання:

– оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання (ПРН 1).

– здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки (ПРН 4).

– обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи (ПРН 6).

– дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання (ПРН 7).

– аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів (ПРН 13).

– мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування (ПРН 15).

– інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності (ПРН 17).

Знання, уміння, навички. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- основні поняття кваліфікації кримінальних правопорушень;
- поняття конкуренції кримінально-правових норм»;
- ознаки та види конкуренції кримінально-правових норм;
- відмінність конкуренції кримінально-правових норм від суміжних понять;
- теоретичні основи та правила кваліфікації кримінальних правопорушень;
- загальні засади вирішення конкуренції кримінально-правових норм;
- основні положення судової практики щодо особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм;

вміти:

- кваліфікувати кримінальні правопорушення при конкуренції загальної та спеціальної норм.
- кваліфікувати кримінальні правопорушення при конкуренції частини і цілого.
- кваліфікувати кримінальні правопорушення при конкуренції спеціальних норм;
- розмежовувати адміністративні правопорушення від кримінальних правопорушень;
- розмежовувати конкуренцію кримінально-правових норм від суміжних понять;
- правильно кваліфікувати кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи при конкуренції кримінально-правових норм;
- правильно кваліфікувати кримінальні правопорушення проти власності при конкуренції кримінально-правових норм;
- правильно кваліфікувати кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності при конкуренції кримінально-правових норм.

практичні навички:

- використовувати понятійно-категоріальний апарат кримінального права для вирішення правових проблем у різних сферах суспільного життя;
- застосувати теоретичні та практичні знання щодо особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм для високопрофесійного виконання службових обов'язків здобувачем вищої освіти в процесі правозастосовної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм» заплановано 90 годин, 3 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри кримінального права, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: kkpnavs@ukr.net; V.D.77@ukr.net

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань «Право» (08)	Вибіркова (Minor)
	Спеціальність «Право» (081)	
Кількість розділів – 2	Спеціалізація:	Рік підготовки
		1-й
Загальна кількість годин – 90	Спеціалізація:	Семестр
		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи – 6	Ступінь вищої освіти: магістр	Лекції 6 год.
		Семінарські 12 год.
		Практичні 12 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Вид контролю:
		Залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 30 год. та 60 год. для денної форми навчання.

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма										
	Всього	У тому числі:					місце пров.				
л		с	пр	с р							
1	2	3	4	5	6	7					
Розділ 1											
Загальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм											
Тема 1. Конкуренція кримінально-правових норм: поняття, види та ознаки.	17	2			15	навч. ауд.					
Всього годин за розділ 1	17	2			15						
Розділ 2.											
Спеціальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм											
Тема 2. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи при конкуренції кримінально-правових норм.	25	2	4	4	15						
Тема 3. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності при конкуренції кримінально-правових норм.	23		4	4	15						
Тема 4. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності при конкуренції кримінально-правових норм	25	2	4	4	15						
Всього годин за розділ 2	73	4	12	12	45						
Вид	Залік										

підсумкового контролю										
Усього годин	90	6	12	12	60					

4. Плани навчальних занять за видами

Розділ 1. Загальні питання кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм

ТЕМА № 1. Конкуренція кримінально-правових норм: поняття, види та ознаки.

Лекція – 2 год.

1. Поняття й види конкуренції кримінально-правових норм. Відмінність конкуренції від колізії.
2. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норми.
3. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції частини і цілого
4. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кваліфікуючих або пом'якшуючих ознак складу кримінального правопорушення.

Самостійна робота – 15 год.

Завдання для самостійної роботи

1. Назвіть принципи криміналізації суспільно небезпечних діянь.
2. Встановіть співвідношення між поняттями «правозастосування», «кваліфікація» та «конкуренція кримінально-правових норм».
3. Вкажіть основні правила кваліфікації кримінальних правопорушень.
4. Розкрийте зміст поняття «колізія в кримінальному праві».
5. Назвіть види колізії.
7. Які є відмінності конкуренції кримінально-правових норм від колізії?
8. Назвіть правила побудови Особливої частини Кримінального кодексу України та визначте їх вплив на конкуренцію загальної та спеціальної норм.
9. Які є загальні засади вирішення конкуренції кримінально-правових норм?
10. Які є наукові позиції щодо поняття конкуренції загальної та спеціальної норм?
11. Які є види конкуренції загальної та спеціальної норм в теорії кримінального права?
12. Визначте правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм.
13. Назвіть формально-логічні засади співвідношення норм кримінального права.
14. Проблеми розмежування спеціальних кримінально-правових норм з суміжними видами норм кримінального права.
15. Наведіть схематично структуру спеціальних норм.
16. Визначте види конкуренції спеціальних норм?
17. Сформулюйте правила кваліфікації кримінальних правопорушень при

конкуренції спеціальних норм у постановах ПВСУ.

18. Визначте функції спеціальних норм.

19. Сформулюйте проблеми застосування спеціальних норм у судовій практиці.

20. Визначте види конкуренції спеціальних норм.

21. Встановіть співвідношення спеціальних норм із сукупністю кримінальних правопорушень.

22. Які є особливості конструювання спеціальних кримінально-правових норм?

23. Застосування конкуренції частини та цілого у судовій практиці.

24. Визначте правила кваліфікації при конкуренції норм про незакінчену протиправну діяльність та закінчене кримінальне правопорушення.

25. Наведіть схематично співвідношення конкуренції частини та цілого й конкуренції спеціальних норм.

26. Визначте види конкуренції частини та цілого.

27. Сформулюйте правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції частини та цілого у постановах ПВСУ.

28. Яке є співвідношення конкуренції частини та цілого та поглинання кримінальних правопорушень?

Контрольні запитання та завдання

1. Які є наукові підходи щодо визначення поняття «конкуренція кримінально-правових норм»?

2. Які відомі криміналісти досліджували проблему конкуренції кримінально-правових норм?

3. Яким чином судова практика визначає випадки конкуренції кримінально-правових норм?

4. Що таке колізія в кримінальному праві?

5. Які є види колізії в кримінальному праві?

6. Дайте визначення класифікації конкуренції кримінально-правових норм.

7. Які є критерії поділу конкуренції кримінально-правових норм на види?

8. Що означає конкуренція загальної та спеціальної норм?

Сформулюйте визначення конкуренції спеціальних норм.

9. Що таке конкуренція частини і цілого?

10. Яке значення виду конкуренції кримінально-правових норм для кваліфікації кримінального правопорушення?

11. Яким чином судова практика визначає випадки конкуренції кримінально-правових норм?

12. Які є види конкуренції кримінально-правових норм за об'єктом суспільно небезпечного посягання?

13. Що означає конкуренція кримінально-правових та адміністративно-правових норм?

14. У чому полягає конкуренція кримінально-правових норм в часі?

15. Які є загальні засади вирішення (усунення та подолання) конкуренції кримінально-правових норм?
16. Визначте поняття та ознаки конкуренції загальної та спеціальної норм.
17. Визначте ознаки конкуренції загальної та спеціальної норм.
18. Які є види конкуренції загальної та спеціальної норм?
19. Назвіть правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм в залежності від об'єкта посягання.
20. Назвіть правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм в залежності від ступеня суспільної небезпечності посягання.
21. Яке значення конкуренції загальної та спеціальної норм?
22. Які Ваші пропозиції щодо вдосконалення КК з питань урегулювання конкуренції загальної та спеціальної норм?
23. Як вирішується конкуренція загальної та спеціальної норм у постановках Верховного Суду?
24. Чи можлива кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм?
25. Яке визначення спеціальної норми у кримінальному праві України?
26. Назвіть види спеціальних норм у кримінальному праві України.
27. Визначте поняття та ознаки конкуренції спеціальних норм.
28. Які є правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції спеціальних норм?
29. Які Ваші пропозиції щодо вдосконалення КК з питань урегулювання конкуренції спеціальних норм?
30. Як вирішується конкуренція спеціальних норм у судовій практиці?
31. Чи можлива кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень при конкуренції спеціальних норм?
32. Як розмежовуються спеціальні кримінально-правові норми з суміжними видами норм кримінального права?
33. Яка є структура спеціальних норм?
34. Які є види конкуренції спеціальних норм?
35. Яке визначення конкуренції частини та цілого є в кримінальному праві України?
36. Назвіть види ознак конкуренції частини та цілого.
37. Визначте види конкуренції частини та цілого.
38. Які є правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції частини та цілого?
39. Як вирішується конкуренція частини та цілого у судовій практиці?
40. Чи можлива кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень при конкуренції частини та цілого?
41. Як розмежовуються конкуренція частини та цілого та поглинання кримінальних правопорушень?
42. Як співвідноситься конкуренція частини та цілого й конкуренція спеціальних норм?
43. Як співвідноситься конкуренція частини та цілого й попередня кримінально протиправна діяльність?

44. Чи впливає форма співучасті у кримінальному правопорушенні при конкуренції частини та цілого?

ТЕМА № 2. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи при конкуренції кримінально-правових норм.

Лекція – 2 год.

1. Кваліфікація вбивства особи при конкуренції кримінально-правових норм.
2. Кваліфікація умисного тяжкого тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.
3. Кваліфікація середньої тяжкості тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.
4. Кваліфікація легкого тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Кваліфікація вбивства особи при конкуренції кримінально-правових норм.
2. Кваліфікація умисного тяжкого тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.
3. Кваліфікація середньої тяжкості тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.
4. Кваліфікація легкого тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Кваліфікація залишення в небезпеці при конкуренції кримінально-правових норм.
2. Кваліфікація ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані при конкуренції кримінально-правових норм.
3. Кваліфікація домашнього насильства при конкуренції кримінально-правових норм.
4. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи при конкуренції кримінально-правових норм у судовій практиці.

2. Вирішіть задачі:

Задача 1.

В. на дискотечі був у нетверезому стані і вів себе нахабно, тому дівчата відмовлялися з ним танцювати. Отримавши у черговий раз відмову, В. ударив дівчину в обличчя. Д., який сидів поряд з нею, зробив зауваження В. Останній запропонував Д. вийти за територію танцювального майданчика, щоб “перебалакати”. Відійшовши метрів на десять від виходу, В. вийняв складений ніж і ударом в груди вбив Д.

Кваліфікуйте дії В. Які норми про відповідальність за вбивство конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 2.

Б., прийшовши на квартиру своєї колишньої коханки Г., став прохати її поновити стосунки. Г. відповіла, що зустрічається зараз з іншим молодим чоловіком і не бажає поновлювати стосунки з Б. Глибоко вражений такою відповіддю Б. схопив вазу, що стояла поруч, та зі словами: “Не будеш ти його ніколи!”, щосили дарив нею Г. по голові, від чого остання померла на місці.

Кваліфікуйте дії Б. Які норми про відповідальність за вбивство конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 3.

Ю. застав свою дружину у свого знайомого під час статевих зносин. В розпачі він вдарив кухонним ножом спочатку жінку, а потім чоловіка. Від заподіяних тілесних ушкоджень обидва померли на місці.

Кваліфікуйте дії Ю. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 4.

Х. більше 3-х років проживав з М. Одного разу жінка сказала Х., що чекає дитину від іншого чоловіка. Наступного дня, з метою помсти за зраду, Х. задушив М. Судово-медична експертиза встановила, що загибла вагітною не була.

Кваліфікуйте дії Х. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Практичне заняття – 2 год.

Задача 1.

Ш. у відсутність чоловіка, який перебував у тривалому відрядженні, підтримувала статеві зв'язки з К. Через певний час вона завагітніла і, побоюючись розправи з боку чоловіка, вирішила позбавитися дитини. Про свій намір вона повідомила свою подругу Б., яка погодилася за певну винагороду їй допомогти. Коли дитина народилася, то Б. прийняла пологи, а наступного дня вони втопили дитину у ванні, а труп закопали.

Кваліфікуйте дії Ш. і Б. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 2.

Р. і К., з метою вбивства П., придбали отруту, призначену для труїння гризунів. Під виглядом ліків від шлункових захворювань К. дала отруту П. Приймавши порошок, П. почала блювати. Ніяких інших шкідливих наслідків не настало. Судово-медичною експертизою встановлено, що порошок був непридатний для отруєння людини.

Кваліфікуйте дії Р. та К. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 3.

С., перебуваючи в стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло у нього внаслідок протизаконного насильства з боку нападника, яким виявився Р., перевищив межі необхідної оборони та вчинив умисне вбивство останнього з особливою жорстокістю.

Кваліфікуйте дії С. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 4.

Під час бійки Б. вдарив складеним ножом в живіт Г. При наданні останньому медичної допомоги було встановлено, що внаслідок проникаючого поранення черевної порожнини ніякі внутрішні органи пошкоджені не були. Через три доби Г. було виписано з лікарні.

Кваліфікуйте дії Б. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 5.

Г., який раніше відбував покарання за замах на вбивство, після звільнення з місць позбавлення волі став проживати у П. Вони обоє зловживали спиртними напоями та часто сварилися. При цьому Г. неодноразово погрожував П. вбивством. Під час чергової сварки Г. збив П. на підлогу і наніс їй ногою, взутою у черевик, п'ять ударів у груди в область серця, спричинивши травму грудної клітини з розривом лівого шлуночка серця. Від одержаного ушкодження П. померла на місці.

Кваліфікуйте дії Г. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 6.

Н., будучи сердитою не свого двоюрідного брата Б., який не виконував її прохань, знаходячись з ним у ванній кімнаті, двічі штовхнула його в груди, а потім вдарила рукою в обличчя. Оскільки Б. стояв спиною до раковини умивальника, то, падаючи від удару в обличчя, вдарився потилицею об раковину і знепритомнів. Того ж дня Б., не приходячи до свідомості, помер. Згідно з висновком судово-медичного експерта смерть Б. настала від закритої внутрішньочерепної травми голови з крововиливом під оболонку мозку та його набряком.

Кваліфікуйте дії Н. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 7.

Вихідного дня хлопці в одній з кімнат гуртожитку грали в карти. Раптом В., з метою налякати граючих, кинув з висоти швайку з капсулем на середину столу. Внаслідок вибуху капсулю шматочок латуні влучив в око Ч. Пошкоджене око лікарі вимушені були вилучити.

Кваліфікуйте дії В. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 8.

Ф., перебуваючи в будинку Т., на ґрунті особистих неприязних відносин, наніс останньому два удари кулаком у ділянку голови та обличчя, заподіявши йому тілесні ушкодження у вигляді синця навколо лівого ока, синця лівої тімяно-скроневої ділянки, струсу головного мозку, у результаті чого розлад здоров'я Т. тривав 20 діб.

Кваліфікуйте дії Ф. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Практичне заняття – 2 год.

Задача 1.

Д., з метою покарання свого пасинка за вчинені ним крадіжки, із застосуванням насильницьких дій до останнього, за допомогою мотузки підвісив його увечері за руки до балки стелі гаражу, після чого до ніг прив'язав сумку наповнену пшеницею та залишив його в темряві в такому положенні до ранку, тим самим заподіявши йому сильного фізичного болю, а також фізичного та морального страждання. В результаті чого потерпілому були заподіяні середньої тяжкості тілесні ушкодження за критерієм тривалості розладу здоров'я.

Кваліфікуйте дії Д. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 2.

П., знаючи про наявність у неї венеричного захворювання – гонореї, вступила в статевий зв'язок з О., а через декілька днів з Г. і неповнолітнім Л. (17 років). При медичному обстеженні було встановлено, що О. не захворів, а Г. і Л. заразилися гонореєю. Під час кримінального провадження було з'ясовано, що П. не бажала заразити своїх партнерів, але допускала таку можливість.

Кваліфікуйте дії П. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 3.

Б. з допустимою швидкістю керував своїм автомобілем. Несподівано з кущів, безпосередньо перед автомобілем, виник Ч., який знаходився в нетверезому стані і потрапив під колеса. Б. вийшов з автомобіля, щоб надати потерпілому допомогу, але той не подавав ознак життя, пульсу та дихання не було. Для того, щоб уникнути небажаної для нього процедури кримінального провадження, Б. сів у машину і поїхав з місця пригоди. Слідством було встановлено, що Б. не мав технічної можливості запобігти наїзду, а потерпілий знаходився у комі і помер вже в лікарні, куди його доставив інший водій.

Кваліфікуйте дії Б. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 4.

К. їхав на своїй автомашині із Черкас до Києва. На шляху він побачив збиту кимось людину. Зупинивши машину, К. з'ясував, що потерпілий знаходиться в небезпечному для життя стані, бо має значні тілесні ушкодження. Побоюючись, що його можуть визнати винним в наїзді на людину, К. залишив потерпілого на шляху і нікого не сповістив про це. Потерпілий згодом помер на місці пригоди.

Чи підлягає К. кримінальній відповідальності? Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 5.

Інструктор з плавання Р. вийшов з басейну під час занять, оскільки його терміново викликав директор спорткомплексу. Діти, які були в басейні, почали стрибати з трампліна та один з них потонув.

Кваліфікуйте дії Р. Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 6.

У., не маючи спеціального дозволу та належної медичної освіти, встановлювала діагноз та призначала лікування гомеопатичними засобами. Після такого лікування близько сорока її пацієнтів отримали розлад травлення, що призвело до короткочасного розладу здоров'я.

Кваліфікуйте дії У. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 7.

П'ятнадцятирічний В. дав письмову згоду на вилучення його нирки та пересадження її своєму рідному брату. Таку операцію провів хірург Н. Обидва брати залишились живими та видужали після тривалого реабілітаційного періоду.

Чи підлягає Н. кримінальній відповідальності? Які кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 8.

Медсестри Ч. і Х. під час взяття крові у донорів, вилучали її у великій кількості. Надлишок вони потім оформляли як таку, що надавалася вигаданими особами, а гроші забирали собі. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій.

Кваліфікуйте дії Ч. і Х. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Самостійна робота – 15 год.

Завдання для самостійної роботи

1. Особливості кваліфікації домашнього насильства при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

2. Особливості кваліфікації зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

3. Особливості кваліфікації зараження венеричною хворобою при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення

проти життя та здоров'я особи.

4. Особливості кваліфікації незаконного проведення абортів або стерилізації зараження при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

5. Особливості кваліфікації незаконної лікувальної діяльності при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

Підготуйте реферати:

1. Актуальні питання кваліфікації умисного тяжкого тілесного ушкодження, внаслідок якого настала смерть потерпілого при конкуренції норм.

2. Проблемні питання кваліфікації умисного вбивства за обтяжуючих обставин при конкуренції з нормами про відповідальність за інші види вбивств.

3. Кваліфікація привілейованих видів вбивств: вирішення проблеми конкуренції норм.

4. Конкуренція норм про відповідальність за залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

5. Особливості конкуренції норм про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи у постановах Верховного Суду.

Контрольні запитання та завдання

1. Назвіть правила кваліфікації норми про вбивство, передбачене ч. 1 ст. 115 КК при конкуренції з ч. 2 ст. 115 КК.

2. Назвіть правила кваліфікації норми про вбивство, передбачене ч. 2 ст. 115 КК при конкуренції зі спеціальними нормами.

3. Які є особливості кваліфікації умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого при конкуренції кримінально-правових норм?

4. Які є особливості кваліфікації різних видів тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм?

5. Назвіть правила кваліфікації норми про вбивство, передбачене ст. 115 КК при конкуренції зі ст. 116, 117, 118 КК.

6. Які є особливості кваліфікації погрози вбивством при конкуренції кримінально-правових норм?

7. Визначте правила кваліфікації залишення в небезпеці при конкуренції кримінально-правових норм.

8. Як кваліфікується ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані при конкуренції кримінально-правових норм?

9. Як кваліфікується зараження венеричною хворобою при конкуренції кримінально-правових норм?

10. Як кваліфікується катування при конкуренції кримінально-правових норм?

ТЕМА № 3. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності при конкуренції кримінально-правових норм.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Кваліфікація крадіжки при конкуренції кримінально-правових норм.
2. Кваліфікація грабежу при конкуренції кримінально-правових норм.
3. Кваліфікація розбою при конкуренції кримінально-правових норм.
4. Кваліфікація вимагання при конкуренції кримінально-правових норм.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Кваліфікація шахрайства при конкуренції кримінально-правових норм.
2. Кваліфікація викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання при конкуренції кримінально-правових норм.
3. Кваліфікація привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем при конкуренції кримінально-правових норм.
4. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності при конкуренції кримінально-правових норм у судовій практиці.

Практичне заняття:

Задача 1.

Громадянин А. вночі проник до складського приміщення фармацевтичної фірми та викрав морозильну камеру вартістю 1500 гривень, а також 500 упаковок препарату “Трамадол” вартістю 7000 гривень. Наступного дня він був затриманий поліцейськими при спробі збути викраденого препарату.

Кваліфікуйте дії А. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 2.

Директор заводу С. допоміг своєму брату В. відкрити при заводі СП. На рахунок СП було переказано 50 тис. грн. з розрахункового рахунку заводу під поставку пального. Пального і грошей завод не отримав. Під час проведення ревізії він взяв 8000 грн. готівки з каси заводу і організував банкет для перевіряючих, внаслідок чого ревізія не виявила серйозних порушень кримінального характеру.

Дайте правову оцінку діям кожного. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 3.

Безпритульний 14-річний І. займався кишеньковими крадіжками, але не був жодного разу притягнутий до кримінальної відповідальності. Одного дня не “заробивши” грошей, потерпаючи від голоду, він викрадає кульок з продуктами з відкритого автомобіля. Через півгодини він був затриманий нарядом поліції.

Кваліфікуйте дії І. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 4.

17-річний програміст за допомогою власного комп'ютера проник до електронної системи розрахунків банку “Форум” і перевів на свій рахунок в інший банк чужих 120 тис. грн.

Кваліфікуйте дії програміста. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Практичне заняття – 2 год.

Задача 1.

На перегоні під локомотив скорого поїзду Київ-Харків потрапила 12,5м рейка і поїзд випадково не зійшов з рейок. Заручниками цієї ситуації стали 400 пасажирів. Це сталася внаслідок того, що К., Ц. та З. не додивились, що коли транспортували рейки, які вони незаконно зняли з залізничного шляху, одна з рейок залишилась на магістралі.

Кваліфікуйте дії К., Ц. та З. Розгляньте варіант при якому загинули люди. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 2.

Т., працюючи на сільгосппідприємстві, не отримував заробітну плату 6 місяців. На його прохання до голови підприємства виділити замість грошей хоча б зерна і цукру – він отримав відмову. Тоді, ввечері, він таємно проник до комори і викрав два мішка зерна.

Кваліфікуйте дії Т. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 3.

Група осіб об'єдналася для протиправного бізнесу. С. викрадав пластикові картки. Л. на спеціальній апаратурі змінював інформацію про обсяг кредитних грошей. П. отримувала за допомогою такої картки з банкоматів гроші.

Кваліфікуйте дії С., Л., та П. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 4.

На території АТ “Нафтопереробка” було розміщено мале підприємство “Таврида”. Працівники цього МП таємно приєднали до трубопроводу шланг і, сховавши його під землю, вивели на загороджену територію “Тавриди”. А потім вивозили паливо за допомогою спеціально обладнаного дна в автотранспорті.

Кваліфікуйте дії вказаних осіб. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 5.

Уночі С. та Р. пошкодили нафтопровід «Прикарпаттранснафтопродукт» і заволоділи 1 тонною пального. Також внаслідок цього було забруднено значну територію земель 18 тонами пального.

Кваліфікуйте дії С. і Р. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 6.

Г. підмовив 14-річного С. викрасти автомобіль. У наступному вони вчинили 10 крадіжок транспортних засобів. Під час останнього викрадення в автомобілі потерпілого Г. та С. знайшли та викрали кейс з грошима на суму 100 тис. грн. Після цього Г. та С. було затримано поліцейськими.

Кваліфікуйте дії Г. та С. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 7.

Л., В. та П. об'єднались для нападу на громадян. Для цього вони виготовили кастет, придбали газовий пістолет та ніж. Під час нападу на гр. Р. вони заподіяли йому тяжкі тілесні ушкодження і заволоділи його валізою.

Кваліфікуйте дії зазначених осіб. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 8.

Провідник поїзду “Мінськ-Київ” І., користуючись повноваженнями, під час кожного рейсу вивозила за межі України крадені картини, ікони. Під час останнього рейсу вона заволоділа старовинною іконою і не передала її гр. С. у Мінську. Останній почав вимагати повернути або ікону, або гроші. Не виконавши вимогу, І. повернулася до Києва. С. через місяць приїхав до Києва і увірвався до квартири І. Застосував насилля, не небезпечно для здоров'я, до неї він заволодів брильянтовим кольє. Він був затриманий поліцейськими.

Дайте юридичний аналіз цій ситуації. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 9.

К. знаходячись в стані сп'яніння зрубав три ялинки в міському парку і продав їх громадянам на базарі. На наступний день він поїхав в лісове господарство міста і разом, з раніше судимим за привласнення чужого майна С., зрубав п'ять ялинок. При спробі їх продати вони були затримані поліцейськими.

Кваліфікуйте дії К. та С. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 10.

З. погрожував М. розголошенням того, що вона фотографується для еротичного журналу, якщо остання не поверне гроші, які З. дав їй в борг, але вона відмовилася їх повернути. Після цього З. став вимагати ці гроші від знайомої М. – П., погрожуючи йому ножом.

Кваліфікуйте дії З. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 11.

С. під час ремонту підвалу знайшов 3 старовинні ікони і 10 золотих монет. Він вирішив їх продати своєму знайомому. Під час продажу цих речей його затримали поліцейські.

Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 12.

П. вирішив пограбувати банк. Для отримання необхідної інформації він домовився з І., який працював охоронцем в банку. І. повідомив йому про системи захисту сейфів та пообіцяв відкрити двері при нападі. В день пограбування у І. трапився серцевий напад і його відвезли до лікарні. П., не знаючи про це, прийшов до банку, але не зміг опинитися у приміщенні. Наступного дня він увірвався в банк, погрожуючи пістолетом став вимагати гроші. Касир віддала гроші. Коли він виходив з банку його хотів зупинити охоронець, але П. зробив постріл йому в обличчя. Охоронець знаходився тиждень у комі, а потім почав видужувати. Під час оперативно-пошукових заходів П. затримали. На допиті він повідомив, що вбивати охоронця не хотів, а хотів лише полякати, стріляючи вгору.

Кваліфікуйте дії П., та І. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 13.

П. в заповненому автобусі викрав кредитну картку з кишені незнайомця.

Варіант 1. Скориставшись нею, він отримав із банкомату 5000 грн. Наступного дня він був затриманий під час спроби зняти 1000 грн.

Варіант 2. За допомогою ЕОМ він перепрограмував картку в бік збільшення обсягу кредиту (на 6000 грн.), а потім отримав всі гроші, що знаходились на картці.

Кваліфікуйте дії П. Які кримінальні правопорушення проти власності конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 14.

С. підробив платіжну відомість і отримав у банку “Надра” грошову суму розміром 20000 грн. На ці гроші він придбав приміщення, щоб відкрити косметичний салон “Соляріс”. Так як не вистачало 10 тис. грн., він підробив документи на отримання кредиту в банку і одержав зазначені кошти. Отримавши кредит, його було затримано поліцейськими.

Кваліфікуйте дії С. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 15.

Скориставшись тимчасовим відключенням електролінії Л. і П. викрали 100 м електричного дроту. Цей дріт вони здали в пункт прийому металобрухту.

Варіант 1. Злочинними діями Л. та П. державі було заподіяно збитків на 10000 тис. грн.

Варіант 2. Внаслідок зазначених дій на дві години була залишена без світла районна лікарня, що потягло відключення апарату штучного дихання і смерть одного із пацієнтів.

Кваліфікуйте дії Л. та П. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 16.

Р., шукаючи свою подругу, заходив до різних кімнат студентського гуртожитку. В одній з кімнат нікого не було і Р. вже хотів йти далі, але раптово побачив під столом системний блок комп'ютера. Схопивши системний блок комп'ютеру, він відніс його до своєї кімнати. Під час огляду кімнат комп'ютер було виявлено і вилучено. На допиті Р. пояснив, що хотів продати його своєму товаришу. Адвокат звернувся до слідчого з клопотанням про кваліфікацію дій Р. як замах на крадіжку.

Дайте правову оцінку діям Р. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Самостійна робота – 15 год.

Завдання для самостійної роботи

1. Особливості кваліфікації незаконного привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї при конкуренції з нормами про цивільні правопорушення.

2. Особливості кваліфікації крадіжки при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.

3. Особливості кваліфікації умисного знищення або пошкодження майна при конкуренції з нормами про відповідальність за інші кримінальні правопорушення.

4. Особливості кваліфікації розбою при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

5. Особливості кваліфікації придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного кримінально протиправним шляхом при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Підготуйте реферати:

1. Актуальні питання кваліфікації крадіжки при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти довкілля.

2. Проблемні питання кваліфікації розбою при конкуренції з нормами про відповідальність за інші кримінальні правопорушення проти власності.

3. Проблемні питання кваліфікації умисного знищення або пошкодження майна при конкуренції з нормами про відповідальність за інші кримінальні правопорушення проти власності.

4. Конкуренція норми про відповідальність за придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом та інших кримінальних правопорушень.

5. Особливості конкуренції норм про відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності у постановках Верховного Суду.

Контрольні запитання та завдання

1. Назвіть правила кваліфікації крадіжки.
2. Назвіть правила кваліфікації норми про грабіж при конкуренції з іншими кримінальними правопорушеннями проти власності.
3. Які є особливості кваліфікації розбою при конкуренції кримінально-правових норм?
4. Які є особливості кваліфікації вимагання при конкуренції кримінально-правових норм?
5. Назвіть правила кваліфікації норми про викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання при конкуренції зі ст. 185, 186, 187 КК.
6. Які є особливості кваліфікації привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем при конкуренції кримінально-правових норм?
7. Визначте правила кваліфікації умисного пошкодження об'єктів електроенергетики при конкуренції кримінально-правових норм.
8. Як кваліфікується ненадання допомоги погроза знищення майна при конкуренції кримінально-правових норм?
9. Як кваліфікується самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво при конкуренції кримінально-правових норм?
10. Як кваліфікується катування при конкуренції кримінально-правових норм?

ТЕМА № 4 Кваліфікація кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності при конкуренції кримінально-правових норм.

Лекція – 2 год.

1. Кваліфікація групового порушення громадського порядку при конкуренції кримінально-правових норм.
2. Кваліфікація масових заворушень при конкуренції кримінально-правових норм.
3. Кваліфікація хуліганства при конкуренції кримінально-правових норм.
4. Кваліфікація наруги над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого при конкуренції кримінально-правових норм.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Кваліфікація групового порушення громадського порядку при конкуренції кримінально-правових норм.
2. Кваліфікація масових заворушень при конкуренції кримінально-правових норм.
3. Кваліфікація хуліганства при конкуренції кримінально-правових норм.
4. Кваліфікація наруги над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого при конкуренції кримінально-правових норм.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Кваліфікація знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду при конкуренції кримінально-правових норм.

2. Кваліфікація незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини при конкуренції кримінально-правових норм.

3. Кваліфікація жорстокого поводження з тваринами при конкуренції кримінально-правових норм.

4. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності при конкуренції кримінально-правових норм у судовій практиці.

2. Вирішіть задачі.

Задача 1.

У 2019 році о 12 год. поблизу приміщення Центральної виборчої комісії близько 60 представників громадської організації „Б.” на чолі з кандидатом у Президенти К. упродовж 40 хв. перекрили доступ до ЦВК та вчиняли інші дії, що грубо порушують громадський порядок. Внаслідок цього були побиті та отримали середньої тяжкості тілесні ушкодження військовослужбовці Управління державної охорони України, які охороняли будівлю ЦВК.

Кваліфікуйте дії вказаних осіб. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 2.

21 квітня 2020 року, приблизно о першій годині, перебуваючи в кафе-барі "Оазис", С. отримав зауваження офіціантки кафе Я. з приводу заборони паління у приміщенні. Розмова відбулася на підвищених тонах і дружина С. – О. втрутилася у сварку, яка переросла у недовготривалу бійку. Коли за допомогою сторонніх осіб конфлікт був припинений, Т., невірно оцінивши обстановку, зробив зауваження С. і запропонував останньому вийти з кафе на вулицю. Під час бійки, біля кафе С. завдав Т. декілька ударів, заподіявши потерпілому середньої тяжкості тілесні ушкодження. Вироком суду С. засуджено за ч. 1 ст. 296 КК України до одного року обмеження волі.

Чи правильно вирішено справу? Дайте юридичну оцінку діям С. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 3.

Біля 3 год, під час святкування Нового 2021 року, П. з балкону власної квартири запуслав феєрверки, чим порушив спокій інших громадян, що проживають в цьому будинку. Громадяни викликали поліцейського, який склав відповідний протокол.

Кваліфікуйте дії П. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 4.

4 квітня 2012 р., Б. знаходячись у приміщенні майстерні по ремонту та пошиттю одягу, грубо порушуючи громадський порядок, з мотивів явної неповаги до суспільства, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння брутально лаявся в адресу власниці майстерні П. та в присутності інших громадян. При цьому спричинив потерпілій П. легкі тілесні ушкодження з короткочасним розладом здоров'я. Продовжуючи хуліганські дії, він вчинив опір поліцейському Б., який зайшов до майстерні та намагався затримати правопорушника.

Суд засудив Б. за ч.3 ст. 296 КК та ч.2 ст. 342 КК України.

Чи обґрунтоване рішення суду? Кваліфікуйте дії Б. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Практичне заняття – 2 год.

Задача 1.

Громадянин Б. 22 лютого 2020 р. приблизно о 10 год у с. Козлиничі Ковельського р-ну, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, біля проїжджої частини прив'язав мотузкою до опори електропередач за кисті рук свою співмешканку Л. і з метою глузу над нею обрізав її волосся на голові ножем у присутності сусідів, чим грубо порушив громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства. Після цього, продовжуючи свої хуліганські дії, в присутності сусідів тривалий час наносив по ногах та сідницях Л. удари палицею, заздалегідь заготовленою для нанесення тілесних ушкоджень, чим спричинив їй множинні гематоми та садна м'яких тканин тулуба, нижніх кінцівок, лівої кисті та лівого променевого зап'ястного суглоба, що відносяться до легких тілесних ушкоджень.

Кваліфікуйте дії Б. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 2.

10 березня 2020 р. приблизно о 1 год у смт. Голоби Ковельського р-ну по вул. Ткача, перед входом в бар, Ю. в групі з П., безпричинно, з хуліганських мотивів, в присутності громадян, грубо порушуючи громадський порядок, почали шарпати за одяг О., який знаходився в салоні власного автомобіля та намагалися витягнути його з автомобіля, при цьому ображали О. та виражалися на його адресу нецензурними словами. На пропозицію Т. припинити хуліганські дії П. та Ю. зреагували агресивно, при цьому Ю. наніс удар рукою в обличчя Т., спричинивши останньому фізичний біль. В продовження своїх хуліганських дій, грубо порушуючи громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, П. та Ю. притисли Т. до автомобіля і почали наносити

йому удари руками в голову та по тулубу, спричинивши останньому фізичний біль, а після цього, продовжуючи свої хуліганські дії, Ю. наніс удар ріжучим предметом в живіт Т., спричинивши останньому різану непроникаючу рану передньої черевної стінки, яка відноситься до легких тілесних ушкоджень, що спричинили короткочасний розлад здоров'я.

Також з матеріалів провадження встановлено, що за свідченнями Ю. він під час бійки з потерпілим Т., лівою рукою намацав на землі якийсь твердий предмет (йому вдалося, що це була викрутка), яким вдарив Т. в живіт Ц.

Кваліфікуйте дії Ю. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 3.

Охоронець фабрики Л. в селі Великий Березний Закарпатської області намагався схилити до статевих зносин робітницю цієї фабрики. Отримавши відмову, він підпалив запальничкою волосся жінки. Внаслідок цього потерпілій були завдані серйозні опіки голови, в тому числі вуха та частини обличчя.

Кваліфікуйте дії Л. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 4.

11 серпня 2020 р. близько 20.30 год К. разом з С., перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння на Старообрядницькому кладовищі в м. Житомирі, підійшли до могили із захороненням С.П.І., де С., а потім і К., умисно поламали дерев'яну лавку, що знаходилася поруч із могилою, а після чого даною лавкою почали бити по надгробному хресту, що розташований на даній могилі. Потім вони почали разом руками розхитувати даний хрест, намагаючись витягти його із землі. В результаті спільних злочинних дій С. і К. було зігнуто надмогильний хрест та пошкоджено дерев'яну лавку.

Кваліфікуйте дії С. та К. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 5.

У селищі Жовтоолександрівка П'ятихатського р-на під час новорічних свят з меморіалу, присвяченому 350-річчю битви українського війська Богдана Хмельницького з поляками під Жовтими Водами, зникли три чавунні пушки, кожна з яких важить біля двохсот кілограм і коштують приблизно 45 тис грн. 3 січня 2021 р. поліцейські затримали двох місцевих мешканців А. і В., які зізналися, що намагалися здати пушки до металолому. Пушки, за даними експертизи, були частково пошкоджені.

Кваліфікуйте дії А. та В. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 6.

У січні 2021 р. у м. Києві було розпочато кримінальне провадження проти

директора приватної будівельної фірми А., який наказав будувати своїм підлеглим приватний багатоповерховий будинок на території національного заповідника, що призвело до знищення пам'ятника архітектури. Під час досудового слідства було встановлено, що А. розпочав роботи без оформлення відповідної документації.

Кваліфікуйте дії А. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 7.

10 січня 2021 р. близько 23.30 год громадяни С., П., О., увірвалися на подвір'я вісімдесятирічної бабусі, і закривши стареньку в хаті, повиносили зі стайні алюмінієвий посуд. Особи сподівалися заробити 400 гривень, здавши його на брухт. Проте на заваді злочинцям стали дворові собаки. Правопорушники розтрощили дворнягам голови. Слідчий розпочав кримінальне провадження за ч. 2 ст. 186 та ч.1 ст. 299 КК України.

Чи обґрунтоване рішення слідчого? Кваліфікуйте дії вказаних осіб. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 8.

10 грудня 2020 р. поліцейськими міста Києва було затримано чотирьох громадян, які на книжковому ринку біля станції метро “Петрівка” збували та зберігали з метою збуту 47 примірників відеокaset, CD та DVD дисків з записами порнографічних фільмів.

Дайте юридичну оцінку діям вказаних осіб. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Практичне заняття – 2 год.

Задача 1.

За фактом розповсюдження порнографічної продукції телевізійною кабельною фірмою “В.” прокуратурою було розпочато кримінальне провадження. Зазначено, що програми Private Gold, Private Blue та Spice Platinum, які транслює ця компанія, є порнографією, і що такий висновок ґрунтується на висновках спеціаліста.

Адвокат фірми “В.” запропонував провадження закрити у зв'язку з відсутністю події злочину. При цьому він дав такі пояснення. Перед укладенням угод з правовласниками зазначених програм фірма “В.” найретельнішим чином дослідила питання можливості укладення такої угоди, від представників було отримано ліцензії та роз'яснення, досліджено офіційну інформацію про характер та особливості програм Private Gold, Private Blue та Spice Platinum, та було зроблено однозначний висновок, що зазначені програми є програмами еротичного характеру. Зважаючи на еротичний характер програм, та беручи до уваги положення ст. 13 Закону України “Про захист суспільної моралі”, згідно з якою розповсюдження теле-, радіо-, аудіо- і відеопродукції

сексуального чи еротичного характеру спеціалізованим засобом масової інформації можливе лише за умови спеціальної обробки сигналу, Компанією “В.” було вжито заходів для забезпечення доступу до програм Private Gold, Private Blue та Spice Platinum у кодованому вигляді, тобто таким чином, щоб прийом сигналу став неможливим без пристрою декодування.

Дайте юридичну оцінку вказаній ситуації. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 2.

6 серпня 2020 року в м. Києві був затриманий громадянин О., який у спеціально найманій для цієї мети квартирі запрошував неповнолітніх, демонструючи їм порнофільми, а також фотографував оголених дівчаток.

Кваліфікуйте дії О. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 3.

В Одеській області, поліцейськими було виявлено двох громадян І. та Л., які систематично займалися перевезенням неповнолітніх дівчаток з міста Бендери до міста Одеси, де на підпільних кіно- фотостудіях, за участю громадян Ш. та С., приймали участь у відео-фотозйомках оголених дівчаток для порножурналів та фільмів. Всього було встановлено, що до Одеси приїздило понад 30 дівчаток для участі у цих зйомках.

Кваліфікуйте дії вказаних осіб. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 4.

17 серпня 2020 року поліцейські затримали жителя м. Сміла гр. М. за підозрою у створенні за місцем свого проживання будинку розпусти. Провину гр. М. згодом було доведено – він справді утримував у своєму будинку бордель, де охочі могли отримати інтимні послуги трьох неповнолітніх дівчат. При обшуку помешкання М. поліцейські виявили щоденник господаря, куди він ретельно записував усі “сеанси кохання”.

Дайте юридичну оцінку діям М. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 5.

І. придбав декілька відеокасет порнографічного характеру з метою подальшого перепродажу. 11 серпня 2020 р. він вирішив реалізувати ці касети і виставив їх для продажу на своєму стенді на Центральному ринку “Анголенко” м. Запоріжжя, попередньо виготовивши для них етикетки з назвою “Еротика”. Приблизно о 12 год. до нього підійшов П. і придбав у І. відеокасету за ціною 120 грн., яка містила фільм порнографічного характеру. Того ж дня приблизно о 14 год. до І. звернувся С., який побажав придбати фільм еротичного

характеру. І. запропонував С. придбати касету, пояснивши, що вона містить фільм порнографічного характеру. С. погодився її придбати, однак, в момент оплати за касету С. та І. були затримані поліцейськими. Слідчий кваліфікував дії І. за ч. 2 ст. 301, ч. 2 ст. 15, ч. 2 ст. 301 КК

Чи правильне рішення слідчого? Дайте юридичну оцінку діям І. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 6.

Завідуючий архівного фонду національної бібліотеки С. за грошову винагороду 2 тис. доларів, знищив історичний документ Національного архівного фонду щодо причетності членів окремої партії до політичних заворушень у 1914 році.

Кваліфікуйте дії С. Які кримінальні правопорушення конкурують між собою? Визначте вид конкуренції.

Задача 7.

Р. і К. визнано винними в тому, що вони 18 липня 2020 р. з території зернотоку приватного сільськогосподарського підприємства з проникненням у приміщення вчинили таємне викрадення майна на загальну суму 11 тис. 835 грн. Крім того, Р. засуджено за втягнення неповнолітнього К. у злочинну діяльність. Суд визнав, що Р. повинен був і міг передбачати, що К. неповнолітній.

Адвокат Р. подав касаційну скаргу, посилаючись на те, що Р. не знав достовірно про неповнолітній вік К., а злочин передбачений ст. 304 КК України вчиняється лише з прямим умислом. Тому він у касаційній скарзі просить судові рішення щодо Р. в частині засудження за ч.1 ст. 304 КК України скасувати.

Кваліфікуйте дії Р. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Задача 8.

10-річний К. зайшов до грального закладу і придбав у касира 10 жетонів на ігрові автомати. В цей час до цього розважального закладу зайшов поліцейський В., який запитав у К., скільки йому років. Дізнавшись, що К. 10 років, він склав протокол щодо касира.

Дайте юридичну оцінку діям касира. Чи є конкуренція норм при кваліфікації вказаних дій?

Самостійна робота – 15 год.

Завдання для самостійної роботи

1. Особливості кваліфікації хуліганства, пов'язаного з опором представникові влади або представникові громадськості, який виконує обов'язки з охорони громадського порядку, при конкуренції з нормами про

відповідальність за кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.

2. Особливості кваліфікації масових заворушень при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

3. Особливості кваліфікації групового порушення громадського порядку при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.

4. Особливості кваліфікації незаконного створення або утримання місць розпусти і звідництва при конкуренції з іншими нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення.

5. Особливості кваліфікації сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією при конкуренції з іншими нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення.

Підготуйте реферати:

1. Актуальні питання кваліфікації масових заворушень та відмежування від групового порушення громадського порядку.

2. Актуальні питання кваліфікації хуліганства при конкуренції норм.

3. Проблемні питання кваліфікації втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність при конкуренції з іншими кримінально-правовими нормами.

4. Конкуренція норми про відповідальність за жорстоке поводження з тваринами та норм про відповідальність за кримінальні правопорушення проти довкілля.

5. Особливості конкуренції норм про відповідальність за кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності у постановах Верховного Суду.

Контрольні запитання та завдання

1. Назвіть правила кваліфікації хуліганства при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

2. Назвіть правила кваліфікації групового порушення громадського порядку при конкуренції з нормами про відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

3. Які є особливості кваліфікації масових заворушень при конкуренції кримінально-правових норм?

4. Які є особливості кваліфікації різних форм наруги над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого при конкуренції кримінально-правових норм?

5. Назвіть правила кваліфікації норми про хуліганство, передбачене ст. 296 КК при конкуренції зі ст. 342 КК.

6. Які є особливості кваліфікації незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини при конкуренції кримінально-правових норм?

7. Визначте правила кваліфікації знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду при конкуренції кримінально-правових норм.

8. Як кваліфікується жорстоке поводження з тваринами при конкуренції правових норм?

9. Як кваліфікується ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію при конкуренції кримінально-правових норм?

10. Як кваліфікується втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність при конкуренції кримінально-правових норм?

5. Орієнтовний перелік питань для тестового контролю та самостійної роботи

1. Які є наукові підходи щодо визначення поняття «конкуренція кримінально-правових норм»?
2. Яке семантичне значення терміну «конкуренція»?
3. Які переваги має конкуренція кримінально-правових норм при створенні кримінального законодавства?
4. Які недоліки має конкуренція кримінально-правових норм при удосконаленні кримінального законодавства?
5. Які є ознаки конкуренції кримінально-правових норм?
6. Яка є форма створення (конструювання) спеціальних юридичних норм?
7. Які є причини виникнення конкуренції кримінально-правових норм?
8. Яке значення конкуренції кримінально-правових норм для теорії кримінального права.
9. Які відомі криміналісти досліджували проблему конкуренції кримінально-правових норм?
10. Яким чином судова практика визначає випадки конкуренції кримінально-правових норм?
11. Що таке колізія в кримінальному праві?
12. Які є види колізії в кримінальному праві?
13. Яке значення колізії для кваліфікації кримінального правопорушення?
14. Які є правила кваліфікації кримінального правопорушення при темпоральній колізії?
15. Які є правила кваліфікації кримінального правопорушення при просторовій колізії?
16. Які є правила кваліфікації кримінального правопорушення при ієрархічній колізії?
17. Чи є відмінність конкуренції кримінально-правових норм від колізії?
18. Яка є відмінність конкуренції кримінально-правових норм від множинності кримінальних правопорушень?
19. У чому полягає відмінність конкуренції кримінально-правових норм від розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень?
20. Чи є відмінність конкуренції кримінально-правових норм від попередньої протиправної діяльності?
21. Що таке класифікація конкуренції кримінально-правових норм?
22. Які є критерії поділу конкуренції кримінально-правових норм на види?
23. Що означає конкуренція загальної та спеціальної норм?
24. Яке є визначення конкуренції спеціальних норм.
25. Що таке конкуренція частини і цілого?

26. Яке значення виду конкуренції кримінально-правових норм для кваліфікації кримінального правопорушення?
27. Яким чином судова практика визначає випадки конкуренції кримінально-правових норм?
28. Які є види конкуренції кримінально-правових норм за об'єктом суспільно небезпечного посягання?
29. Що означає конкуренція кримінально-правових та адміністративно-правових норм?
30. У чому полягає конкуренція кримінально-правових норм в часі?
31. Які є загальні засади вирішення (усунення та подолання) конкуренції кримінально-правових норм?
32. Яке є поняття конкуренції загальної та спеціальної норм?
33. Які є ознаки конкуренції загальної та спеціальної норм?
34. Які є види конкуренції загальної та спеціальної норм?
35. Які є правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм в залежності від об'єкта посягання?
36. Яке значення конкуренції загальної та спеціальної норм?
37. Які Ваші пропозиції щодо вдосконалення КК з питань урегулювання конкуренції загальної та спеціальної норм?
38. Як вирішується конкуренція загальної та спеціальної норм у постановках Верховного Суду?
39. Чи можлива кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм?
40. Яке визначення спеціальної норми у кримінальному праві України?
41. Яке є поняття конкуренції спеціальних норм?
42. Які є правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції спеціальних норм?
43. Які Ваші пропозиції щодо вдосконалення КК з питань урегулювання конкуренції спеціальних норм?
44. Як вирішується конкуренція спеціальних норм у судовій практиці?
45. Чи можлива кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень при конкуренції спеціальних норм?
46. Як розмежовуються спеціальні кримінально-правові норми з суміжними видами норм кримінального права?
47. Яка є структура спеціальних норм?
48. Які є види конкуренції спеціальних норм?
49. Яке визначення конкуренції частини та цілого є в кримінальному праві України?
50. Які є види конкуренції частини та цілого?
51. Які є правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції частини та цілого?
52. Як вирішується конкуренція конкуренції частини та цілого у судовій практиці?

53. Чи можлива кваліфікація за сукупністю кримінальних правопорушень при конкуренції частини та цілого?
54. Як розмежуються конкуренція частини та цілого та поглинання кримінальних правопорушень?
55. Як співвідноситься конкуренція частини та цілого й конкуренція спеціальних норм?
56. Як співвідноситься конкуренція частини та цілого й попередня кримінально протиправна діяльність?
57. Чи впливає форма співучасті у кримінальному правопорушенні при конкуренції частини та цілого?
58. Які є правила кваліфікації норми про вбивство, передбачене ч.1 ст. 115 КК при конкуренції з ч.2 ст. 115 КК?
59. Які є правила кваліфікації норми про вбивство, передбачене ч.2 ст. 115 КК при конкуренції зі спеціальними нормами?
60. Які є особливості кваліфікації умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого при конкуренції кримінально-правових норм?
61. Які є особливості кваліфікації різних видів тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм?
62. Які є правила кваліфікації норми про вбивство, передбачене ст. 115 КК при конкуренції зі ст. 116, 117, 118 КК?
63. Які є особливості кваліфікації погрози вбивством при конкуренції кримінально-правових норм?
64. Як кваліфікується ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані при конкуренції кримінально-правових норм?
65. Як кваліфікується зараження венеричною хворобою при конкуренції кримінально-правових норм?
66. Як кваліфікується катування при конкуренції кримінально-правових норм?
67. Які є правила кваліфікації крадіжки?
68. Які є особливості кваліфікації розбою при конкуренції кримінально-правових норм?
69. Які є особливості кваліфікації вимагання при конкуренції кримінально-правових норм?
70. Назвіть правила кваліфікації норми про викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання при конкуренції зі ст. 185, 186, 187 КК.
71. Які є особливості кваліфікації привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем при конкуренції кримінально-правових норм?
72. Визначте правила кваліфікації умисного пошкодження об'єктів електроенергетики при конкуренції кримінально-правових норм.

73. Як кваліфікується ненадання допомоги погроза знищення майна при конкуренції кримінально-правових норм?

74. Як кваліфікується самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво при конкуренції кримінально-правових норм?

75. Які є особливості кваліфікації масових заворушень при конкуренції кримінально-правових норм?

76. Які є особливості кваліфікації різних форм наруги над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого при конкуренції кримінально-правових норм?

77. Які є особливості кваліфікації незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини при конкуренції кримінально-правових норм?

78. Як кваліфікується жорстоке поводження з тваринами при конкуренції правових норм?

79. Як кваліфікується ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію при конкуренції кримінально-правових норм?

80. Як кваліфікується втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність при конкуренції кримінально-правових норм?

6. Індивідуальні завдання

У разі відсутності на занятті з різних причин здобувач вищої освіти отримує від науково-педагогічного працівника індивідуальне завдання (підготовка реферату, презентації, вирішення тестових завдань) для відпрацювання матеріалу пропущеного заняття. Навчальними планами курсових робіт не передбачено.

7. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Основними формами проведення занять з навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм» є лекційні, семінарські, практичні заняття, самостійна робота слухачів. Після закінчення вивчення цієї навчальної дисципліни слухачі складають залік.

Словесні методи:

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів вищої освіти на протязі лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу

залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувача вищої освіти на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів вищої освіти, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Навчальна дискусія – для обміну поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її відстоювати.

Наочні методи:

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

Рольова гра: пояснення фабули (змісту й умов гри); підготовку дійових осіб для виконання своїх ролей; підготовку здобувачів вищої освіти-експертів, ведучого.

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів вищої освіти відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських та практичних занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань,
- тестування,
- підготовки доповідей і рефератів,
- написання самостійних і контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів вищої освіти і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти, теоретичного і практичного матеріалу і здійснення в межах семестру наприкінці планового вивчення навчальної дисципліни. Рівень практичних навичок оцінюється в процесі виконання здобувачами вищої освіти аналізу матеріалів кримінального провадження за тематикою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення всього курсу навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних

правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм». Підсумкову оцінку якості засвоєння навчальної програми визначають за результатами заліку.

8. Орієнтовний перелік питань підсумкового контролю

1. Розвиток поняття «конкуренція кримінально-правових норм» в юридичній доктрині.
2. Ознаки конкуренції кримінально-правових норм.
3. Конкретизація правового регулювання як форма створення (конструювання) спеціальних юридичних норм.
4. Причини виникнення конкуренції кримінально-правових норм.
5. Колізія в кримінальному праві: поняття, види, значення для кваліфікації кримінального правопорушення.
6. Кваліфікація кримінального правопорушення при темпоральній колізії.
7. Кваліфікація кримінального правопорушення при просторовій колізії.
8. Кваліфікація кримінального правопорушення при ієрархічній колізії.
9. Відмінність конкуренції кримінально-правових норм від колізії.
10. Відмінність конкуренції кримінально-правових норм від множинності кримінальних правопорушень.
11. Відмінність конкуренції кримінально-правових норм від розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень.
12. Відмінність конкуренції кримінально-правових норм від попередньої протиправної діяльності.
13. Види конкуренції кримінально-правових норм в теорії кримінального права.
14. Критерії поділу конкуренції кримінально-правових норм на види.
15. Конкуренції загальної та спеціальної норм, конкуренція спеціальних норм, конкуренція частини і цілого.
16. Зміст та значення виду конкуренції кримінально-правових норм для кваліфікації кримінального правопорушення.
17. Конкуренція кримінально-правових норм в часі; конкуренція кримінально-правових норм в просторі та ієрархічну конкуренція кримінально-правових норм.
18. Конкуренція кримінально-правових та кримінально-процесуальних норм.
19. Конкуренція норм кримінального права з нормами кримінально-виконавчого права.
20. Конкуренція кримінально-правових та адміністративно-правових норм.
21. Конкуренція кримінально-правових інститутів.
22. Загальні засади вирішення (усунення та подолання) конкуренції кримінально-правових норм.
23. Поняття та ознаки конкуренції загальної та спеціальної норм.
24. Види конкуренції загальної та спеціальної норм.

25. Правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норм.
26. Поняття спеціальної норми у кримінальному праві України.
27. Класифікація спеціальних норм у кримінальному праві України.
28. Поняття та ознаки конкуренції спеціальних норм.
29. Правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції спеціальних норм.
30. Функції спеціальних норм у кримінальному праві України.
31. Проблеми застосування спеціальних норм у судовій практиці.
32. Види конкуренції спеціальних норм.
33. Співвідношення спеціальних норм із суміжними видами норм кримінального права.
34. Поняття та ознаки конкуренції частини та цілого.
35. Форми (види) конкуренції частини та цілого.
36. Правила кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції частини та цілого.
37. Співвідношення конкуренції частини та цілого та поглинання кримінальних правопорушень.
38. Кваліфікація вбивства особи при конкуренції кримінально-правових норм.
39. Кваліфікація умисного тяжкого тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.
40. Кваліфікація середньої тяжкості тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.
41. Кваліфікація легкого тілесного ушкодження при конкуренції кримінально-правових норм.
42. Кваліфікація залишення в небезпеці при конкуренції кримінально-правових норм.
43. Кваліфікація ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані при конкуренції кримінально-правових норм.
44. Кваліфікація домашнього насильства при конкуренції кримінально-правових норм.
45. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи при конкуренції кримінально-правових норм у судовій практиці.
46. Кваліфікація крадіжки при конкуренції кримінально-правових норм.
47. Кваліфікація грабежу при конкуренції кримінально-правових норм.
48. Кваліфікація розбою при конкуренції кримінально-правових норм.
49. Кваліфікація вимагання при конкуренції кримінально-правових норм.
50. Кваліфікація шахрайства при конкуренції кримінально-правових норм.
51. Кваліфікація викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання при конкуренції кримінально-правових норм.

52. Кваліфікація привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем при конкуренції кримінально-правових норм.

53. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності при конкуренції кримінально-правових норм у судовій практиці.

54. Кваліфікація групового порушення громадського порядку при конкуренції кримінально-правових норм.

55. Кваліфікація масових заворушень при конкуренції кримінально-правових норм.

56. Кваліфікація хуліганства при конкуренції кримінально-правових норм.

57. Кваліфікація наруги над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого при конкуренції кримінально-правових норм.

58. Кваліфікація знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду при конкуренції кримінально-правових норм.

59. Кваліфікація незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини при конкуренції кримінально-правових норм.

60. Кваліфікація жорстокого поводження з тваринами при конкуренції кримінально-правових норм.

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Поточний контроль							Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2						
T1	Усього	T1	T2	T3	T4	Усього	40	100
-	-	15	15	15	15	60		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для заліку, курсового проекту (роботи), практики	для підсумкового контролю
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням змішаного навчання

- ПК, система мультимедіа.
- навчальна програма, робоча навчальна програма, лекційний матеріал, плани семінарських та практичних занять із переліком завдань, перелік рекомендованих джерел та інтернет-ресурсів, перелік контрольних питань з навчальної дисципліни.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Бабаніна В. В. Механізм створення та реалізації кримінального законодавства України: монографія. Київ, ФОП Маслаков, 2019. 512 с.
2. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 17: Кримінальне право. редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2017. 1064 с.
3. Вопросы квалификации, регистрации и учета преступлений. Под общей ред. А. И. Лукашова. 2-е изд., перераб. и доп. Минск: Академия МВД Республики Беларусь, 2007. 512 с.
4. Гарманов В. М. Конкуренция уголовно-правовых норм при назначении наказания: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Тюмень, 2002. 26 с.
5. Иногамова-Хегай Л. В. Конкуренция норм уголовного права: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.08. Москва, 1999. 333 с.
6. Конституція України від 28 червня 1996 р. (офіційний текст). URL: <http://www.president.gov.ua/en/content/constitution.html>.
7. Коруційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / За ред. М. І. Хавронюка. Київ: Москаленко О. М., 2019. 464 с.
8. Кримінальна відповідальність за несанкціоноване втручання в роботу ЕОМ: монографія / Ю. А. Бельський, П. А. Воробей, А. В. Савченко, О. Г. Колб. Київ: Юрінком Інтер, 2019 р. 263 с.
9. Кричківський О. М. Конкуренція кримінально-правових норм при призначенні покарання: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Запоріжжя, 2014. 227 с.
10. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений. М.: Юристъ, 2004. 304 с.
11. Лесниевски-Костарева Т.А. Дифференциация уголовной ответственности. Теория и законодательная практика. М.: Норма, 2000. 400 с.

12. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України : від 13 квіт. 2012 р. / [О. А. Банчук та ін.] ; за ред. О. А. Банчука, Р. О. Куйбіди, М. І. Хавронюка. – Х. : Фактор, 2013. – 1072 с.
13. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України (Додаток змін на 01.01.2014). / за заг. ред. Стрельцова Л. М., Алієва О. М., Білаш О. В. Х. : Одиссей, 2014. 912 с.
14. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. К. : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с..
15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. за ред. О. І. Мотлях. К. : Центр учебной литературы, 2014. 696 с.
16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2019. 1384 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / К. І. Беяков, П. Д. Біленчук, І. М. Білодід [та ін.]; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ: Центр учб. літ., 2016. 536 с.
18. Орловський Р. С. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України: монографія. Харків: Право, 2019. 624 с.
19. Попович В. М., Трачук П. А., Андрушко А. В., Логін С. В. Актуальні проблеми кримінального права: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 256 с.
20. Постанови Пленуму Верховного Суду України (2002–2009 рр.). URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs>.
21. Практика застосування Верховним Судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох]; За заг. ред. А. А. Музики. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 524 с.
22. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох]; За заг. ред. А. А. Музики. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 915 с.
23. Правові висновки Верховного Суду України щодо застосування норм кримінального права (2011-2017 роки) [уклад. О. П. Горох]; За заг. ред. А. А. Музики. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 845 с.
24. Сень І.З. Спеціальні норми у кримінальному праві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Львівський національний університет імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, Київ, 2020. 280 с.
25. Строган А. Ю. Склад злочину як підстава кримінальної відповідальності: навч. посіб. Київ: Атіка, 2007. 424 с.
26. Судово-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. Савченка А. В. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 1272 с.
27. Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи. Ю. В. Баулін, М. В. Буроменський, В. В. Голіна, В. К. Гришук, О. В. Зайчук, В. О. Навроцький, О. В. Наден, Ю. В. Нікітін, Н. М. Оніщенко, Ю. А. Пономаренко, М. І. Хавронюк, О. В. Харитонова, В. І. Шакур. Київ: ВАІТЕ, 2015. 688 с.

28. Тацій В. Я., Борисов В. І., Демидова Л. М. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування: монографія. Харків: Право, 2017. 400 с.

29. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації: лекції. О. В. Ус. Харків: Право, 2018. 368 с.

30. Хахулина К. С. Конкуренция уголовно-правовых норм и ее преодоление в процессе их применения: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Казань, 1984. 207 с

Підручники:

1. Кримінальне право (Особлива частина) [Текст]: підручник. за ред. О.О. Дудоров, Є.О. Письменського. Т.1. Луганськ: Видавництво «Елтон-2», 2012. 780 с.

2. Кримінальне право (Особлива частина) [Текст]: підручник. За ред. О.О. Дудоров, Є.О. Письменського. Т.1. Луганськ: Видавництво «Елтон-2», 2012. 780 с.

3. Кримінальне право України: Загальна частина : підруч. / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 6-те вид., перероб. і допов. Х.: Право, 2020. 584 с.

4. Кримінальне право України: Особлива частина : підруч. / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 6-те вид., перероб. і допов. Х.: Право, 2020. 768с.

5. Конверський А. Є. Логіка: підручник для студентів юридичних факультетів. 6-те вид. К.: Центр учбової літератури, 2017. 424 с

6. Кузнецов В. В., Савченко А. В. Теорія кваліфікації злочинів: підручник / за заг. ред. проф. Шакуна В. І. Київ: Алерта, 2013. 320 с.

7. Українське кримінальне право. Загальна частина: підручник. за ред. В. О. Навроцького. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 712 с.

8. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник. 2-ге вид. Київ: Атіка, 2009. 512 с.

Навчальні посібники:

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. за заг. ред В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.

2. Вереша Р. В. Вина у кримінальному праві: навчально-методичний вимір: навч. посіб. Київ: Атіка, 2006. 408 с.

3. Данилевський А. О., Болдарь Г. Є. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи: проблеми кваліфікації та відмежування від суміжних складів злочинів: наук.-практ. посібник. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2011. 152 с.

4. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право: навчальний посібник. за заг. ред. М. І. Хавронюка. К.: Ваіте, 2014. 944 с.

5. Зінченко І.О. Кваліфікація злочинів при їх множинності та конкуренції кримінально-правових норм: навч. посіб. – Харків: Право, 2017. 114 с.

6. Кваліфікація злочинів: [навч. посіб.]. За ред. О.О. Дудорова,

Є.О. Письменського. Київ: Істина, 2010. 430 с.

7. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України: навч. посіб. за заг. ред. О. М. Литвинова. ХНУВС, Харків : Константа, 2017. 448 с.

8. Кваліфікація злочинів, підслідних органами внутрішніх справ: навч. посібник. В. В. Коваленко, О. М. Джужа, А. В. Савченко, В. В. Кузнецов та ін.; За заг. ред. В. В. Коваленка ; за наук. ред. О. М. Джужи та А. В. Савченка. Київ: Атіка, 2011. 648 с

9. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів: навч. посібн. 3-тє вид. Київ: Атіка, 2007. 592 с.

10. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посібник. 2-ге вид. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 512 с.

11. Проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. М. Г. Арманов, О. О. Книженко, Н. М. Ярмиш та ін. К.: Національна академія прокуратури України, 2017. 392 с.

Монографії:

1. Брич Л. П. Теорія розмежування складів злочинів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 712 с.

2. Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність за створення злочинних об'єднань та участь у них: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 928 с.

3. Вознюк А. А. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності учасників організованих злочинних об'єднань: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. 236 с.

4. Гусев А. М. Толкование закона и аналогия в уголовном праве: монография. М.: Юрлитинформ, 2019. 179 с.

5. Данилевська Ю. О., Каменський Д. В. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: проблеми кримінально-правової кваліфікації: практ. пос. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 288 с.

6. Дорогин Д. А. Исполнение закона как обстоятельство, исключающее уголовную ответственность: монография. М.: Юрлитинформ, 2020. 240 с.

7. Дудоров О. О. Кримінально-правова характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи: наук.-практ. пос. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 352 с.

8. Ємельянов М. В. Кримінальна відповідальність за шахрайство: монографія. Харків: Видавництво «Право», 2014. 176 с.

9. Житний О. О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз): монографія: Харківський нац. ун-т внутр. справ. Харків: Одиссей, 2013. 376 с.

10. Загиней З. Кримінально-правова герменевтика: монографія. К.: Видавничий дім «АртЕк», 2015. 380 с.

11. Заславська М. Г. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей: соціальна обумовленість і склад злочину: монографія. Харків: Видавництво «Право», 2013. 216 с.

12. Калмиков Д. О., Данилевський А. О. Кримінальна та адміністративна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами: монографія: Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. 616 с.

13. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм / Марін О. К. – К. : Атіка, 2004. – 224 с.
14. Кваліфікація повторності злочинів: монографія. Н. І. Устрицька. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 216 с.
15. Кришевич О. В., Кузьменко О. В., Чорна В. Г. Адаптація національного законодавства відповідно до Угоди про асоціацію з Європейським Союзом: наукова монографія. Київ: Видавничий центр «Кафедра», 2019. С. 410–429.
16. Кримінально-правова охорона моральності неповнолітніх: порівняльно-правове дослідження: монографія/ Кузнецов В. В., Семчук Н. О., Чабанюк В. Д. Київ: ФОП Кандиба Т. П., 2017. 276с.
17. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений. М.: Юридическая литература, 1972. 352 с.
18. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона громадського порядку в українському вимірі: монографія. Київ: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2012. 908 с.
19. Кузнецов В. В., Бабаніна В. В., Кузнецова Л. О. Кримінальна відповідальність за хуліганство: національний та зарубіжний досвід: монографія. Київ: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2013. 268 с.
20. Куц В. М., Кириченко Ю. В. Кримінальна відповідальність за незаконне використання електричної або теплової енергії: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 160 с.
21. Лопашенко Н. А. Размышления об уголовном праве. Принципы уголовного законодательства. Уголовный закон. Преступление, проступок и состав преступления. Авторский курс: монография. М.: Юрлитинформ, 2020. 440 с.
22. Матвійчук В.К. Кримінально-правова охорона навколишнього природного середовища. (Кримінально-правове та кримінологічне дослідження): монографія. - Київ: Азимут-Україна, 2005. 464 с.
23. Осадчий В. І. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорт: монографія. Київ: Видавництво Європейського університету, 2011. 151 с.
24. Савченко А. В., Кузнецов В. В., Москаль Д. П., Сийплові М. В. Кримінальна відповідальність за згвалтування та насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом: монографія. Ужгород: ТОВ «ІВА», 2012. 272 с.
25. Савченко А. В., Репецький С. П. Суспільна моральність як об'єкт злочинних посягань: монографія. Івано-Франківськ: Тіповід, 2012. 280 с.
26. Савченко А. В., Шуляк Ю. Л. Кримінальна відповідальність за шахрайство в Україні та за кордоном: порівняльно-правове дослідження. Київ: Вид-во ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. 216 с.
27. Сердюк П.П. Теоретичні й методологічні проблеми сучасного кримінального права: монографія. Запоріжжя: Акцент Інвест-Трейд, 2012. 800 с.
28. Старук Ю. О. Кримінальна відповідальність за використання майна, здобутого від незаконного обігу наркотиків: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. 320 с.
29. Ус О.В. Теоретичні та прикладні проблеми кваліфікації в кримінальному праві України: монографія. Харків: Право, 2020. 704 с.

Статті:

1. Дудоров О. О. Зловживання впливом: проблеми кваліфікації (судова практика). *Юридичний вісник України*. 2019. URL: <https://barristers.org.ua/news/zlovzhyvannya-vplyvom-problemy-kvalifikatsiyi-sudova-praktyka/>
2. Sen I., Marin O. Legal construction «the same act» in criminal law of Ukraine. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2017. Вип. 65. С. 101-114.
3. Сень І. З. Поняття спеціальної норми в кримінальному праві України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія:Юриспруденція*. 2018. Вип. 32. С. 106-110.
4. Сень І. Спеціальні норми в постановах Пленуму Верховного Суду України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9 (271). С. 217-222.
5. Ус О. В. Конкуренція кримінально-правових норм під час кваліфікації злочину. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2019. № 2-1 (36). С. 89-94.
6. Ус О. В. Кваліфікація злочину при конкуренції загальної та спеціальної кримінально-правових норм. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2019. № 3 (37). С. 136-140.
7. Ус О. В. Кваліфікація злочину за конкуренції кримінально-правових норм, частини та цілого. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія «Право»*. 2019. Вип. 55. Т. 2. С. 110-114.
8. Ус О. В. Кваліфікація злочину при конкуренції спеціальних кримінально-правових норм. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія «Право»*. 2019. Вип. 56. Т. 2. С. 79-83.
9. Яценко А. М. Структура кримінально-правової норми: теоретичний аспект. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 343-347.

Електронні джерела та адреси з мережі Internet:

1. Постанови Пленуму Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/postanovap/.
2. Про практику застосування судами законодавства у справах про злочини неповнолітніх: постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04>
3. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05>
4. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи. постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 7 лютого 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03>
5. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 30 травня 2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08>
6. Про судову практику у справах про необхідну оборону: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 р. № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-02>

7. Про судову практику у справах про хабарництво: постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 26 квітня 2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Офісу Президента України.
2. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
5. <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб-портал судової влади України.
6. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора.
7. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
8. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний державний реєстр судових рішень.
9. <http://www.nbu.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.
10. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.
11. <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm> – Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія.
12. <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib> – Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія».
13. <http://lawcentre.org.ua> – Центр розвитку українського права.